

відносин та рівня оплати праці. Для держави корпоратизація ДП «НАЕК «Енергоатом» дасть можливість зменшити податковий тягар, мінімізувати корупційний вплив та залучити притік зарубіжного інвестиційного капіталу.

Аннотация. В данной статье был исследован процесс корпоратизации государственных предприятий, а также проведен анализ состояния корпоративного управления одного из украинских государственных предприятий. Методами исследования выступили общенаучные и специальные методы исследования. В результате исследования были получены выводы о значимости корпоратизации для украинских государственных предприятий и для национальной экономики в целом, а также разработаны перспективы развития корпоратизации как для национального рынка, так и для международного.

Ключевые слова: корпоратизация, корпоративное управление, корпорация, организационно-правовая форма, структура управления, государственное предприятие.

Abstract. This article examines the process of corporatization of state-owned enterprises, as well as analyzes the state of corporate governance of one of the Ukrainian state-owned enterprises. The research methods were general and special research methods. The study concluded on the importance of corporatization for Ukrainian state-owned enterprises and for the national economy as a whole, as well as developed prospects for the development of corporatization for both national and international markets.

Key words: corporatization, corporate governance, corporation, organizational and legal form, management structure, state enterprise.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про корпоратизацію підприємств: Указ Президента України від 15.06.1993 № 210/93. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/210/93> (дата звернення: 01.10.2021).
2. Васильєва В.В., Приватизація та корпоратизація: відмінність процесів та правових наслідків. Проблеми правового забезпечення підприємництва України. 2018. С. 166–169.
3. Фонд державного майна України. URL: <http://www.spfu.gov.ua/ua/> (дата звернення: 02.10.2021)
4. Москалюк Н. Б. Еволюція механізму реприватизації як способу набуття прав державної власності. Альманах міжнародного права. 2017. № 18. С. 38–45.
5. Людмила Шостак, Олена Сосовська. Проблеми корпоративного управління на вітчизняних підприємствах. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. № 2. 2020. С. 130–136.
6. Міністерство економіки України: Інформація про корпоративну реформу в Україні. URL: <http://surl.li/aitjr> (дата звернення: 03.10.2021)
7. Офіційний сайт ДП «НАЕК «Енергоатом». URL: <https://www.energoatom.com.ua/ua/> (дата звернення: 04.10.21)
8. Урядовий портал: Корпоратизація «Енергоатома» сприятиме більш ефективному управлінню та розвитку компанії. URL: <https://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 05.10.2021)
9. Недашковський Ю. Корпоратизація ДП «НАЕК «Енергоатом»: запитання та відповіді. Газета Енергія. № 47–48 (1191–1192). 2015. С. 3–4.

УДК 331.556.4:314.151.3-054.73]:339.9

ВИМУШЕНІ ПЕРЕСЕЛЕНЦІ ЯК СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

С. А. Гайдаєнко, М. Є. Шкурат

Анотація. У представленій статті досліджуються актуальні аспекти міжнародної міграції з акцентом на вимушених мігрантів. Проаналізовано національну структуру міжнародних біженців та шукачів притулку, також відсвітлено їх вектори походження та призначення. Охарактеризовано місце України в міжнародному середовищі руху вимушених переселенців. У роботі авторами використано системний підхід вивчення даного питання та аналітичні методи дослідження.

Ключові слова: міграція, біженці, вимушені переселенці, притулок, захист.

Сьогодні міграція широко поширена серед населення світу та відбувається з метою пошуку кращих умов для життя, навчання та працевлаштування. Проте не всі причини поширення цього явища несуть у собі мирний характер. У наслідок військових дій на Сході

України, країна порівняно нещодавно відчула гостру актуальність теми вимушених переселенців, накопичивши в переважній більшості внутрішньо переміщених осіб.

Метою статті є дослідження процесів пов'язаних з міжнародним рухом вимушених переселенців з урахування України та світу в цілому.

Проблематика демографічної ситуації та міграції активно досліджувалась у роботах таких вітчизняних авторів як П. Шевчук, Ю. Підлипний, Ю. Кривенко. Проте варто приділити більше уваги тенденціям руху вимушених переселенців на світовому просторі оскільки даний аспект не був висвітлений науковцями в достатній мірі. Також є доцільним більш детально розглянути місце України в маршрутах руху біженців та шукачів притулку.

Міграція – це багатогранне соціально-економічне явище, яке, з одного боку, чутливо реагує на будь-які суспільні зрушення, а з іншого – слугує причиною цих зрушень. Сучасні міжнародні міграційні потоки безпрецедентні за масштабами, адже практично не залишилося держав, не залучених до цього процесу[1]. Термін «міграція» має походження від латинського слова *migration*, яке пояснюється як переміщення осіб. Економічна енциклопедія визначає міграцію як «переміщення людей, етносів, їхніх частин або окремих представників, пов'язане із зміною постійного місця проживання або з поверненням до нього» [2]. Також міграцію визначають як процес переміщення населення через міжнародний кордон або в межах країни. Вона охоплює будь-який вид переміщення незалежно від його тривалості, складу та причин, включає пересування біженців, переміщених осіб, виселених людей та економічних мігрантів [3].

За останні 50 років населення Землі подвоїлося. На сьогодні загальна кількість населення світу становить близько 7,93 мільярдів людей. За оцінками ООН, до 2030 року населення становитиме 8,6 мільярда, а до 2050 року – 9,8 мільярда [4]. Така тенденція формування населення світу напряду діє на міграційні процеси. Рух народів формує перспективу загострення конфліктів.

У 2020 році у світі було близько 280,6 мільйонів міжнародних мігрантів, що становить 3,6 % загального населення планети на відміну від 2,3 % у 1970 році (рис. 1). Більшість міграційних процесів за умови наявних бюрократичних, фінансових та соціальних проблем відбувається всередині країн. Проте згідно зі статистичною інформацією зображеною на рисунку 1 міжнародна міграція в умовах глобалізації нарощує свої фактичні об'єми.

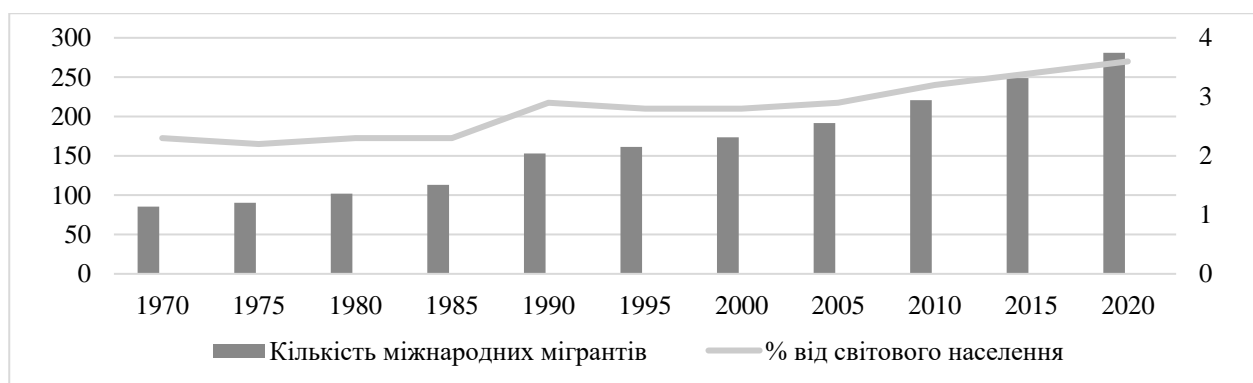

Рис. 1. Світові показники міграції у 1970–2020 рр. (млн осіб, %)

Джерело: побудовано авторами на основі [5,6]

На кінець 2020 року кількість вимушених переселенців по всьому світу внаслідок переслідувань, конфліктів, насильства, порушень прав людини та інших причин становила 82,4 млн осіб, а саме 20,7 млн біженців під мандатом UNHCR, 5,7 млн під мандатом UNRWA, 3,9 млн венесуельців, 4,1 млн шукачів притулку та 48 млн внутрішньо переміщених осіб [7].

Згідно з Конвенцією про статус біженців 1951 року, біженець – це особа, яка «внаслідок обґрунтованих побоювань стала жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної

соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни, або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань» [8]. Шукачі притулку ж мають особливий правовий стан особи, який набувається раніше ніж правовий статус біженця.

Динаміка появи біженців UNHCR на світовому просторі згідно рисунку 2 вказує на зростаючу тенденцію з 2004 року до сьогодні. Станом на 2020 рік кількість біженців дорівнює близько 7,3 % усіх міжнародних мігрантів. У 2020 році за даними ОЕСР [9] біженці та шукачі притулку складали близько 3 % усіх мігрантів у країнах з високим рівнем доходів порівняно з 25 % у країнах із середнім рівнем доходу та 50 % у країнах з низьким рівнем доходу. У 2020 році 64 % усіх міжнародних мігрантів, що походять з Африки та Західної Азії, були біженцями або шукачами притулку. Транснаціональне населення з Латинської Америки та Карибського басейну також складали 13 % від примусово переміщених осіб через національні кордони.

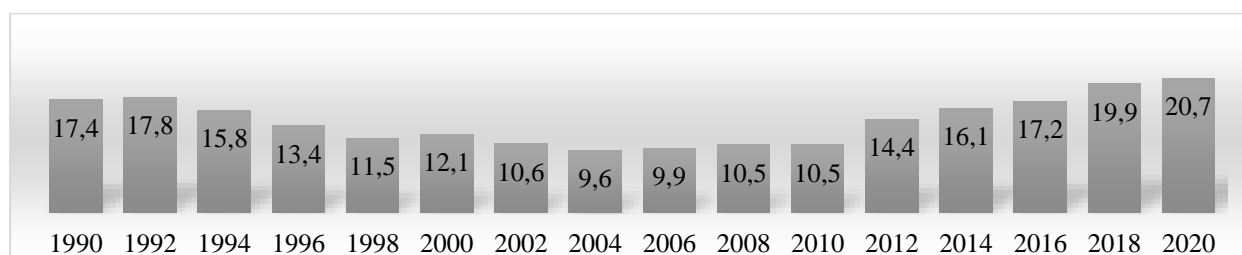

Рис. 2. Кількість міжнародних біженців UNHCR 1990–2020 рр. (млн осіб)

Джерело: побудовано авторами на основі [10]

У 2019 році Афганістан, Венесуела та Гондурас увійшли до трійки країн походження шукачів притулку, на яких припадає більше 20 % усіх звернень до країн ОЕСР. Кількість шукачів притулку з Сирії (–8 %) та Іраку (–22 %) різко скоротилася у 2019 році, зниження на 25 % відбулось в Нігерії та на 39 % в Еритреї. Тому вперше в останній декаді жодна африканська країна не увійшла до першої десятки країн-шукачів притулку. Третій рік поспіль Сполучені Штати отримали у 2019 році найбільшу кількість заяв про надання притулку з усіх країн ОЕСР з 300 000 звернень, порівняно з 252 000 у попередньому році [9].

У 2020 році структуру національного поділу за країною походження із 6,8 млн біженців очолює Сирія. Наступними за кількістю вимушених переселенців є Венесуела – 4,9 млн осіб, Афганістан – 2,8 млн біженців та Південний Судан – 2,2 млн осіб. Найбільшу кількість біженців близько 4 млн осіб, переважна більшість яких є сирійцями (92%), приймає Туреччина. Прихистком для 1,7 млн венесуельців стала Колумбія. У Німеччині проживає 1,5 млн біженців та 44 % шукачів притулку [7].

З початку конфлікту на Сході України у 2014 році приблизно 400 000 людей переїхали до Російської Федерації, значна частина яких отримала статус біженця або тимчасового притулку. Наприкінці 2018 року Україна та Російська Федерація створили найбільше населення біженців у Європі – близько 93 000 та 61 000 відповідно [5].

Жителі України офіційно шукають притулку в інших країн. У 2018 році лише 17 % від отриманих в ЄС прохань про притулок від українців було погоджено у першій інстанції. Українці були одними із 3 основних груп громадян, яким було надано статус захисту в ЄС у Чехії (20 громадян), Іспанії (180 громадян) та Польщі (95 громадян) [11].

У 2019 році українці увійшли в групу топ-3 прохачів притулку в Чехії, Естонії та Польщі. Кількість українських біженців до даних країн становить 215, 5, 15 громадян відповідно [12]. Цього року у Польщі 15 неповнолітніх без супроводу з України стали заявниками про притулок у ЄС [13].

Громадяни України входили до трійки груп походження найбільшої кількості біженців до США після громадян Демократичної Республіки Конго та М'янми. Українські біженці становили 1 927 осіб у 2020 році, що відповідало 16,3% усіх насильно переміщених

осіб до США [14]. Причинами пошуку притулку є жорстокий конфлікт між Росією та Україною, а також релігійні переслідування. Загальна кількість громадян України, що стали біженцями у США протягом 2010-2020рр. – 19 237 осіб, що надає Україні право займати 9 ранг у десятці найпопулярніших місць прибуття біженців у США. Первинне переселення українців найчастіше відбувається до штату Вашингтон.

В Україні 1 січня 2021 року кількість біженців та осіб під захистом становила 2 255 (рис. 3). Гендерний розподіл біженців: чоловіки – 76 % та жінки – 24 %. За віковою структурою 17 % біженців – це діти.

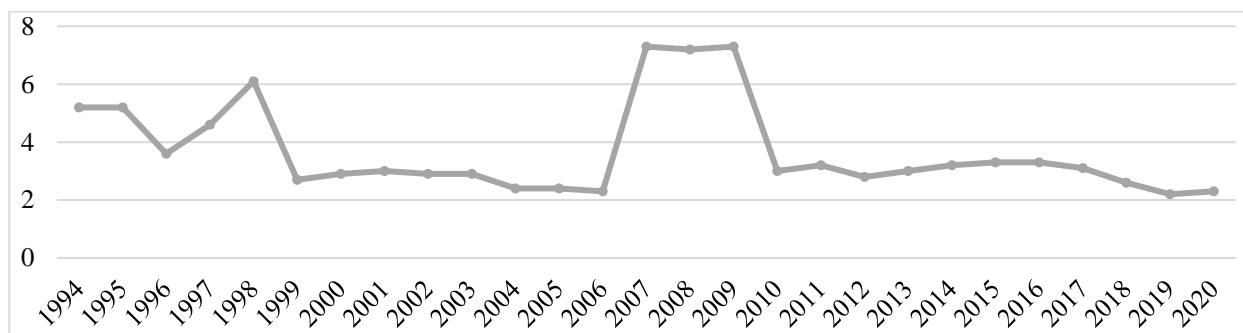

Рис. 3. Кількість біженців в країні перебування 1994–2020 рр. (тис. осіб)

Джерело: побудовано авторами на основі [10]

Збройний конфлікт на Сході України у 2014 році частково призупинив потік звернень про надання притулку. Середній показник звернень до 2014 року становив 1500 осіб. У 2020 році кількість нових прохачів притулку зменшилась на 42,4 % та залишилася низькою – 597 осіб (Рис. 4). Основною причиною зменшення кількості прохань після стабільного тренду зростання з 2016 по 2019 рік стало закриття кордонів, пов'язаних з пандемією COVID-19, та перебоїв у роботі офісів органів притулку.

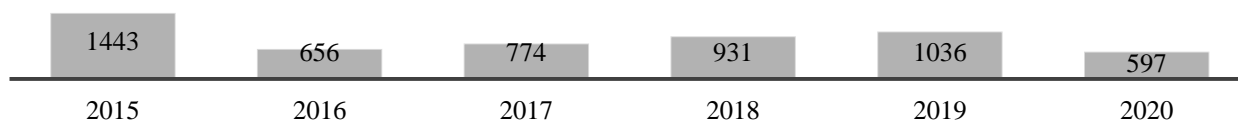

Рис. 4. Прохання про надання притулку в Україні 2015-2020 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [15]

На рисунку 5 видно, що за походженням ключові кількісні групи біженців становлять афганці, сирійці та росіяни. Найбільші обсяги біженців та осіб, що потребують додаткового захисту прийняли Київська область (37 %) та Одеська області (30 %). Харківська та Закарпатська області дали прихисток 7 % та 6 % відсотками потребуючих іноземних громадян.

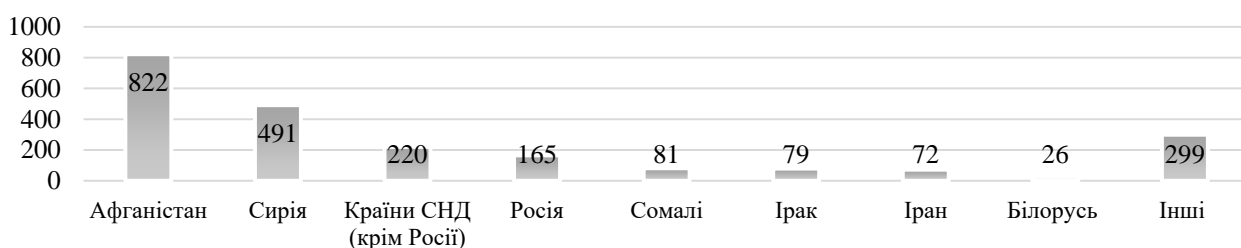

Рис. 5. Прохання про надання притулку в Україні 2015–2020 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [15]

У 2020 році ДМС України [16] прийняло 577 рішень за заявами шукачів захисту в Україні, з них 39 про визнання біженцем, 84 – при визнанні особою, яка потребує додаткового захисту та 396 – про відмову у наданні захисту.

Можна зробити висновок, що демографічні процеси руху світового населення активно розвиваються та створюють нових суб'єктів міграційного середовища – вимушено переміщених осіб. Ними виступають біженці та шукачі притулку, що у 2020 році разом становлять 12% усіх міжнародних мігрантів. Афганістан, Венесуела та Сирія є лідерами за походженням насильно переміщених осіб, а США протягом останніх років є країною, де вони шукають захисту. З 2018 році Україна отримала статус країни-походженням найбільшої кількості біженців у Європі. В той час як українські землі є пунктом призначення біженців із Афганістану, Сирії та країн СНД.

Аннотация. В данной статье исследуются актуальные аспекты международной миграции с акцентом на вынужденных мигрантов. Проанализирована национальная структура международных беженцев и соискателей убежища, также отражены их векторы происхождения и назначения. Охарактеризовано место Украины в международной среде движения вынужденных переселенцев. В работе авторами использован системный подход для изучения данного вопроса и аналитические методы исследования.

Ключевые слова: миграция, беженцы, вынужденные переселенцы, убежище, защита.

Abstract. This article examines current aspects of international migration with an emphasis on forced migrants. The national structure of international refugees and asylum seekers is analyzed, as well as their vectors of origin and destination. The place of Ukraine in the international environment of the movement of IDPs is described. The authors used a systematic approach to the study of this issue and analytical research methods.

Keywords: migration, refugees, internally displaced persons, asylum, protection.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кривенко Ю. І. Міграційні процеси за умов глобалізації (соціальнофілософський аспект). *Гілея*. 2010. № 39. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2010
2. Davies P. L. The Emergence of European Labour Law, in W. McCarthy (ed.), *Legal Intervention in Industrial Relations: Gains and Losses*, (Blacwell, 1992).
3. Морохович В. С., Підлипний Ю. В. Застосування методів прогнозування при дослідженні міграції населення (на прикладі Закарпатської області). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. Випуск 1(47).Т. 2. 2016. С. 83–88.
4. World population. URL: <https://countrymeters.info/en/World>
5. World migration report 2020. URL: https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf
6. International migration 2020. URL: <https://www.un.org/development/desa/pd/news/international-migration-2020>
7. GLOBAL TRENDS FORCED DISPLACEMENT IN 2020. URL: <https://www.unhcr.org/flagship-reports/globaltrends/>
8. Біженці та шукачі притулку. URL: <https://www.unhcr.org/ua/11846-2>
9. International Migration Outlook 2020. URL: https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2020_ec98f531-en#
10. MIGRATION DATA PORTAL. URL: https://www.migrationdataportal.org/international-data?i=stock_abs_&t=2020
11. EU Member States granted protection to more than 300 000 asylum seekers in 2018. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9747530/3-25042019-BP-EN.pdf/22635b8a-4b9c-4ba9-a5c8-934ca02de496>
12. 612 700 first-time asylum seekers registered in 2019, up by 12% compared with 2018. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10554400/3-20032020-AP-EN.pdf/6ee052a9-ffb8-d170-e994-9d5107def1a8>
13. Almost 14 000 unaccompanied minors among asylum seekers registered in the EU in 2019. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10774034/3-28042020-AP-EN.pdf/03c694ba-9a9b-1a50-c9f4-29db665221a8>
14. Refugees and Asylees in the United States. URL: <https://www.migrationpolicy.org/article/refugees-and-asylees-united-states-2021>
15. UNHCR. Refugees and Asylum-Seekers. Ukraine URL: https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2021/03/2021-03-UNHCR-UKRAINE-Refugee-and-Asylum-Seekers-Update_FINAL-1.pdf
16. Державна міграційна служба України. URL: <https://dmsu.gov.ua/diyalnist/statistichni-dani/statistika-z-osnovnoj-diyalnosti.html>